

عبدوللا سهراج

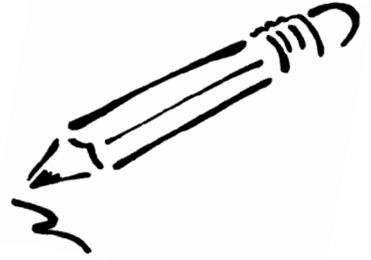
فهنتازيا و رومان

پردۆكهيەك بەدى دەكەم له نڤوان گيڤراودراوى واقيعى بينراو و گيڤرانهوهى ههست پيكرهوى ئەندڤشهبيدا، كه ههنديك به فهنتازياى ناو دهنيڤن و بريكي تر به عهجاپه و ناماقوول و زاراوهى تر.

جا ئەگەر ئەو نووسيني فاننازيايه نامۆ بوو له هۆشى خوڤنه، يان سههسامكهه بوو له چاوى بينهردا، يانئيش ناماقوول و نالۆجيك بوو لاي ههركهسيكي تر، ئەوه ههركيڤ بووني له دهروونان ناسرڤتهوه، ئەوجا با خهياڵ و ئەندڤشه دروستى كرديت، له واقيعى فيزيكيڤدا، يان نموونهى دهگمه، يان ههه نهبيت، چونكه ئەم تهرزه هونهراندنه ياساى له سهرووى واقيعهكهيه بۆ راقهكردن وپتر راکشاندى پانتايى دهبرين و گوشادكرنى مهوڤاى گيڤرانهوهكهى. له ئەزموونى ئەم پرسه نوڤيهدا دهشڤت بلڤيم: دوو ديارده به زهقى دهرهوشڤتهوه.

يهكهم: ئەزموونى ههردهم خۆتڤهپه راندنه، كه به ياساى

خودی خوئی دهریٲت.

دووهم: گۆرپانی ئازادییه بهبی گویدانه بهندویاوی سهقامگیری ئاساییانهوه پاشماوهی کاتهکی.

رۆمانی ئەزمونگهری، دهرکه والاگردنه له بالندهی رزگاری رووهو ئاسمانگهلی خهیاڵ و خهون و ئەفسانه. ههر بۆیه به ئەفسوون و سهرسامکهه و نامۆ و غهریب و ناماقوول ئاماژهی بۆ دهریٲت.

ههرچهنده تهنیا ئەسهپ تاودان نییه له زهوییهکی خز و لمین و تهتموماندا، ههروهها نا بهرپرسیاریش نییه له رووی کیشه ئەزلهی و ژانی مرۆفایهتی و نائۆقرهیی مهردهم، بگره له سهرحهند ریسیایهک رهگی رۆ دهچیت وهک:

۱- پهراویزکردنی شاکهسی دهگرتووی نمونهیی و لاگردنهوه له مرۆفگهلی ساکاری ئاسایی.

۲- کرانهوهیه بهرهو گێرانهوهیهکی سهرحالانهی بهگوئی نامۆ که له رستهکانیدا وینهکان رهنگریژ دهریٲن.

۳- تیروانینی نوئی لهمهه تهرتیبکردن و تییهلکیش و دروسکردنهوهی روودا و ئەویش:

۴- بهجیگۆرکیٲی زهمهن وشوین بهگویرهی بنهمای ئەزموونی گۆرانکارییهکان بۆ مهبهستی پتهوکردنی دیواری شوینهکه له بهربهستی زهمندا و به پیچهوانهش.

۵- کرانهوهی ئەفراندنهکه باشتره بیژم: تهقاندنهوهی له کێلگهکانی خوازه و هیما و سیمبۆلدا بۆ ئەوهی بلوین لهگهڵ سهمتی گۆران وههم کاری چهکه ئەدهبییهکهی تیپهپینۆ رووهو شمولییهتی، مرۆفایهتی، مهگهه ئەوسا ببیته هاوتهریبی پلهی ههره

**رۆمانی ئەزمونگهری، دهرکه
والاگردنه له بالندهی رزگاری
رووهو ئاسمانگهلی خهیاڵ و
خهون و ئەفسانه**

پیگهییوی هزری مرۆف له ههرسی دهللهتی: «شپوه، زمان، ناوهرۆک». ههر چهندهش بۆچوونم وایه که جوداگردنهوهی جهستهی دهق «له زمان و ههم له شپوهی دارشتن» نهشتهرگهه کوشندهیه لهلابره تۆریدا بشیت بۆ شاگردانی وێژه و بهس. نووسهههی کارامههی ئەزمونگهه ههلسوکهوت

له گه ل: دارشتهی رووداو دهکات به بنیاتی که سیتییه وه ههروهک چۆن هه لسه و تهی کردوه له گه ل "جیکات" دا، به واتای روشتنتر، کهس له ناو رووداو له ناو که سدا ده چه سپینی.

ئه مهش ریچکه یه کی نوییه له جهستهی نووسینی گپرانه وه بییدا، له وانهش نزیک کردنه وهی ئاقاری ژانرهکانی خودی ئه ده ب و هه م دهراویژهکانی دیدیهی و گوئییهکانی تر به تاییه تی، دیاره نیازم له هونهری شیوه کاری، درامایی و موسیقایی و... هتد، یه. گه شسته ئه م ئاکامه پیرۆزه له م سهروه بنده تیژه ره ی به جیهانیکر نه دا زۆر ئاسایی و ماقووله. به پیچه وانهش ئه ده ب و هونهریک له گه ل یاسایی گۆران و خوئییه راندن نه سازا ئه وه ناماقوول و ئیفلج و نارهنه.

دۆزینه وهی نه گوتراو و خویندنه وهی دپره تۆمارنه کراوه کان ئه رکی خویندنه زرنکی ئه م رۆژگار همانه چوون جیله قکردنی سیسوچکه ی حه رام و تابۆکان ئه رکی پینووسبوونه. ئه مهش هاوسهنگی به شداربوون له خودی ئه فراندنه که ده وهستی و هاوکاری ئه و له به ره و پیشبردنی نۆژه نکارییه که. ماوه بلیم: ئه زمونگه رییه که خوئی له خویدا تهکنیکی هونهری - ئه ده بییه پر له وزه ی چیژ به خشین و ره سمکردن و هه ماههنگی و ته بایی و ئالوگۆری سۆزه له نیوان خویندنه ری هیژا و نووسه ردا ده رسکیت.

له کرۆکدا ده پرسم ئه گه ر ژیان خه ونیکی خو ش و راگوزه ر نه بیته، ئه ی چییه؟ با واقیعه مان بنافسانین. سرپینه وهی هیلی سنووری واقیعه و خه ون ئه رکی نووسه رانه بو ئه وهی

**سرپینه وهی هیلی سنووری
واقیعه و خه ون ئه رکی نووسه رانه
بو ئه وهی هه رییه که مان
هه لگه رپته وه بو قوولایی ناخی
خوئی و دۆزینه وهی خالی
لیکچووی هه مووان**

هه رییه که مان هه لگه رپته وه بو قوولایی ناخی خوئی و دۆزینه وهی خالی لیکچووی هه مووان، ئه مه شیه هاوته رییه هه ست و نه ستمانه وهک: ناگاییمانه که وا به سانایی جیکه ی یه کتری ده گرنه وه، باشتر وایه بیژم: هه رییه که بیان ماسکی ئه وهی تره له دۆخگه لی جیاوازا.